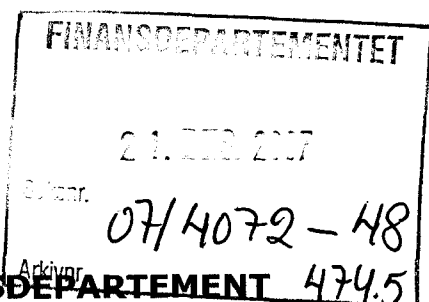

DET KGL FINANSDEPARTEMENT
Statssekretær Henriette Westhrin
Postboks 8008 - Dep
0030 OSLO

FHL
Postboks 5471 Majorstuen, 0305 Oslo
Telefon 23 08 87 30 - Telefaks 23 08 87 31
www.fhl.no - firmapost@fhl.no
Org.nr.: 974 461 021

Tromsø, 19. desember 2007

UTREDNING OM BETALING FOR BRUK AV KYSTAREAL - INNSPILL

Vi viser til deres brev datert 15. november 2007 med referanse 07/4702 SØ ARO, hvor dere ber om innspill på deres utredning om betaling for bruk av kystareal. FHL vil i dette brev både gi direkte tilbakemeldinger på de spørsmål dere stiller, og også gi innspill på noen overordnede holdninger fra FHL. Vi vil benytte anledning til å be om fortløpende kontakt med utvalget, og om å bli involvert sterkt i den prosess dere har igangsatt. ***Vi mener at det vil være naturlig at utvalget avsetter tid til eget møte med FHL for slik å gjennomgå spørsmål knyttet til arealavgift.*** FHL organiserer opp mot 90% av norsk havbruksnæring, og er således sterkt berørt av eventuell operasjonalisering av forslaget.

Oppsummering

I denne høringen peker FHL innledningsvis på følgende forhold:

- FHL er kritiske til innføring av arealavgift, og viser til hvordan havbruksnæringen er sterkt konkurranseutsatt. Dette fremgår også av de underliggende utredninger som regjeringen har hatt tilgang til når de utarbeidet sin strategi.
- Havbruksnæringen har stor samfunnsmessig betydning, og står for over halvparten av eksportverdien fra norsk sjømatnæring. Det forventes også fremover en videre positiv utvikling i næringen. Ringvirkningene er 1,3 ganger så stor som næringen selv, og havbruk medfører 20 milliarder i verdiskapning i andre næringer.
- Norsk havbruksnæring gir store bidrag til kystsamfunnene, og er en næring med stor giverglede. Innføring av arealavgift kan svekke dette, og slik svekke overføringene til de kystsamfunn som huser næringen.
- En eventuell ny arealavgift må ikke bli en særavgift for havbruksnæringen, og FHL forutsetter at den utarbeides slik at den blir lik for alle brukere av fellesareal på land og sjø.
- FHL forutsetter at det samlede skatte- og avgiftstrykk ikke øker. FHL er åpne for reduksjon i eksportavgiften og FOU avgiften for å sikre dette. Omlegging av skattesystemet bør også utredes. FHL ber om at utvalget foretar en kritisk gjennomgang av de brukerfinansierte gebyr som næringen betaler, og ber om at havbruksnæringen gies det samme unntak for el avgiften som annen industri har.
- Ved en eventuell innføring av arealavgift må den enkelte kommune gies mulighet til å velge om det skal innføres avgift eller ikke.
- Inntektene fra avgiften må organiseres slik at næringen har medstyring på bruken av midlene, og slik at det kommer de kystsamfunn som avgir areal til gode. FHL advarer mot at avgiften innrettes slik at den brukes direkte i den ordinære kommunale driften.

- I store kommuner vil en eventuell arealavgift reelt sett føre til at inntekter og støtte blir overført fra de enkelte kystsamfunn og over til kommunesentra.
- Innføring av arealavgift som begrenses til laks- og ørretproduksjon vil skape utfordringer for bedrifter som driver oppdrett på andre arter ettersom kommunene får økonomiske incitament til å avgi areal til en bestemt type oppdrett. Innføring av arealavgift som også pålegges oppdrettere av nye arter vil påføre bedrifter med lav inntjening en økonomisk byrde som ikke står i samsvar med ønsket om utvikling av næringen.
- Havbruksnæringens bruk av areal har blitt mer effektiv ved at det drives større produksjon på færre lokaliteter. Driften er endret fra å drives ut fra hvor politiske myndigheter ønsket driften til og drives der hvor fisken har de beste betingelsene.
- Havbruksnæringen er regulert med konsesjoner hvor det stilles kompetansekrav for å kunne få konsesjon. For laks og ørretnæringen er det begrensning på antall konsesjoner, og det er myndighetene som bestemmer om det skal utstedes nye konsesjoner. I tillegg må oppdretter ha godkjente lokaliteter som vurderes ut fra en rekke sektorlover og av kommunen ut fra plan- og bygningsloven.
- Det er behov for endring som gjør at oppdretter får økt fleksibilitet til tilpasning av driften. FHL foreslår at eventuell arealavgift imøtekommes med at oppdretter gies tilgang til fire koordinater og dermed redusert behov for fortløpende søknader om mindre flyttinger og justeringer av driften. Dette vil også avhjelpe den sprengte kapasiteten i forvaltningen.
- Havbruksnæringen beslaglegger i liten grad andre aktørers mulighet til tilgang. Det er ferdsels- og fiskerestriksjoner nært inntil anleggene for å hindre rømming av fisk, men dette medfører ikke reelt store hinder for andres virksomhet
- Havbruksnæringen drives i stor grad på steder med lite press på arealene, og legger få begrensninger på ferdsel og tilgang for andre brukere. Det er mindre reguleringer knyttet til fiske og ferdsel nært anleggene.
- Godkjenning av lokaliteter baseres på godkjenning ut fra krav fra bl.a. Direktoratet for Naturforvaltning/Fylkesmennene og SFT. Det stilles krav til miljøundersøkelser som skal sikre at lokalitetene er tilpasset driften, og som hindrer negativ miljøpåvirkning.
- Havbruk påvirkes negativt av andre aktører når deres aktivitet medfører økt forurensning av kystsonen.
- Det er ikke registrert mange interessemotsetninger, og disse lar seg som regel løse hvis planleggingen av kystarealene er god, og hvis det utøves fleksibilitet fra ulike parter.
- FHL mener at arealavgiften ikke er berettiget, og ser ikke at den løser interessemotsetninger. På tross av dette kan FHL akseptere avgiften under klare forutsetninger om lokal styring, kommunal frihet for innføring, og at det samlede skatte- og avgiftstrykk ikke økes.

Kritiske til innføring av arealavgift

FHL er i utgangspunktet kritisk til innføring av arealavgift slik det er foreslått i Regjeringens havbrukspolitiske strategi. En slik avgift vil i utgangspunktet kunne svekke en sterkt konkurranseutsatt næring sin konkurranseevne. FHL vil derfor innledningsvis peke på at det i NILF rapport som ligger til grunn for strategien pekes på at norsk havbruksnæring er sterkt konkurranseutsatt, og at den norske næringen i utgangspunktet har dårligere markedsadgang enn våre konkurrenter, mer uforutsigbare rammevilkår og sterkere reguleringer enn våre konkurrenter i Chile og Skottland.

Til grunn for å forstå havbruksnæringens konkurransesituasjon bør en imidlertid se rammevilkårene for ulik matproduksjon. Norsk havbruksnæring er en subsidiefri eksportnæring, som konkurrerer på sterkt regulerte matvaremarkeder. Vi mener derfor at fokuset generelt burde vært sterkere rettet mot å sikre næringen styrkede

konkurransefortrinn. FHL vil derfor be utvalget om sterkt å vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig med innføring av en slik avgift.

Næring med vesentlig betydning for kysten

Havbruksnæringen har stor betydning både sysselsettingsmessig og i form av eksportverdi. I 2006 passerte havbruksnæringen med i all hovedsak artene laks og ørret den samlede villfisknæringen i eksportverdi. Næringen har i løpet av sine knappe 40 år vokst frem som en viktig norsk industri og eksportnæring, og virksomheten er lokalisert langs hele norske kysten.

FHL har bidratt til at det er utarbeidet en analyse av de ringvirkninger fiskeri- og havbruksnæringen medfører. Denne viser at havbruksnæringen bidrar med 20 milliarder i verdiskapning i andre næringer enn havbruk. Ringvirkningene av havbruksnæringen er 1,3 ganger større enn næringen alene. Utviklingen har gått i retning av at det er færre ansatte som produserer stadig større verdier i primærproduksjonen. Sysselsettingen vris i retning av kompetansebaserte arbeidsplasser, og næringen bidrar dermed til den type arbeidsplasser som vil være attraktive for ungdom i et stadig presset arbeidsmarked. Næringens lokalisering spredt langs kysten bidrar til at næringen utvikler fremtidsrettede og attraktive arbeidsplasser langs kysten. Med en industriell tilrettelegging for næringen ser vi for oss at effektene av havbruksnæringen vil øke i årene fremover. Blant annet gjennom kommersialisering av nye oppdrettsarter, slik at torskeoppdrett og oppdrett på andre arter vokser. Vi tror også at næringen med gode rammevilkår vil utvikle en sterkere industriell sektor. I dag eksporteres store deler av produksjonen som sløyd laks og ørret. Tendensen går i retning av økende produksjon av filet, og etter hvert som produksjonen er på et nivå som bidrar til at markedene blir mer mettet ser vi for oss at det utvikles stadig nye produkter. Nye retter basert på laks innenfor for eksempel Mc Donalds kan illustrere hvordan næringen fremover kan utvikles. Hvordan næringen utvikles vil selvsagt også styres av de rammevilkår som næringen har.

Positive bidrag til kysten

Den norske havbruksnæringen har vært og er svært opptatt av å sikre kystsamfunnene. FHL har derfor undersøkt med våre medlemsbedrifter hvordan de i dag gir vesentlige gaver tilbake til de enkelte kystsamfunn. 3 av 10 oppdrettsbedrifter har i løpet av de siste tre årene gitt gaver og infrastruktur på mellom 100.000,- og 500.000,- kroner. Hver tiende oppdretter har de siste tre år gitt gaver på mellom 500.000,- og 1.000.000,- 90% av våre medlemmer har de siste tre år gitt en eller annen form for støtte, og 90% sier at de vil gi tilsvarende eller mer i de kommende årene. Havbruksnæringen er altså en næring som er basert på vesentlig giverglede til de kystsamfunn hvor våre bedrifter er lokalisert. Det er selvsagt en sammenheng mellom denne givergleden, og de samlede skatter og avgifter som innbetales. FHL frykter at en eventuell innføring av arealavgift vil svekke denne givergleden, og ber statssekretærutvalget om å ha dette med i sine vurderinger.

Felles avgift for alle brukere av fellesareal

FHL mener at det prinsipielt blir galt å legge en særskilt avgift rettet mot norsk havbruksnæring. En eventuell avgift må derfor legges alle brukere av fellesareal uavhengig av hvilken næring vi snakker om. FHL mener at det vil være riktig å likestille bruk av felles areal på land- og sjø slik at bruk av fellesbeiteområder etc. blir ilagt tilsvarende avgift med brukere av areal i kystsonen.

I kystsonen er det mange brukere, og vi forventer at det vil være nye brukergrupper som i fremtiden vil beslaglegge større arealer. Eksempel på brukere av fellesareal i kystsonen er elektrisitetsanlegg basert på nyttegjøring av havstrømmer, bryggeanlegg, låssetting, reiselivsanlegg og havbruk. Hvis en slik avgift blir innført så ber FHL utvalget om å legge

til grunn at det innføres en lik avgift for alle brukere av fellesareal, uansett om det er fjell, innland, kyst eller sjø.

I en slik sammenheng er det verdt å merke seg at havbruksnæringens samlede arealbeslag er svært begrenset, og at de ikke utgjør mer enn det areal som f. eks Gardermoen beslaglegger. Målt mot andre næringer som nyttegjør fellesarealer er dette en liten bruk av fellesarealene. Eksempelvis nyttegjør reindriftsnæringen svært store fellesarealer. På tross av den reelt lave bruken av fellesarealer bidrar havbruksnæringen positivt ved at næringen er en subsidiefri eksportnæring.

Samlet skatte- og avgiftstrykk

FHL har flere klare forutsetninger for å kunne akseptere en arealavgift. For næringen er det samlede skatte- og avgiftstrykk samlet høyere enn våre konkurrenters. Ettersom næringen er i direkte konkurranse med matvareprodusenter med både vern av hjemmemarkeder, og offentlige overføringer så frykter vi at avgiften vil svekke vår konkurranseevne. For å unngå dette har vi en klar forutsetning om at det samlede skatte- og avgiftstrykk ikke må øke som en konsekvens av en eventuell ny arealavgift. Dette betyr i klartekst at FHL forutsetter at avgiften kompenseres gjennom tilsvarende reduksjon i andre skatter og avgifter. Her bør en også se på mulighetene for en forandring av bedriftsskatteleggingen, kanskje med utgangspunkt i beskatning av vannkraftoperatører i kraftkommuner.

Havbruksnæringen betaler i dag alle ordinære skatter og avgifter, og har ikke spesialordninger for å sikre optimale konkurranseforhold. Næringen har heller ikke bedt om slike særløsning for vår næring, og er opptatt av at næringen ikke skal være subsidiert. Dette for å unngå handelspolitiske utfordringer. Annen norsk industri er i vesentlig grad fritatt for el-avgift. Dette er ikke norsk havbruksnæring, og vi ber derfor om at det vurderes at havbruksnæringen gis samme unntak som annen norsk industri. Dette som et ledd i arbeidet med å kompensere eventuell innføring av en ny særavgift. Et slikt fritak kan også være et incitament til å gå over fra aggregatdrevet strømtilførsel til mer renere energi.

Havbruksnæringen betaler i tillegg til ordinære skatter og avgifter også særavgifter: (1) Eksportavgiften, (2) FOU-avgiften og (3) matproduksjonsavgiften. De to første avgiftene er generiske avgifter som skal kompensere for næringens struktur, og bidra til finansiering av fellesinstitusjoner. Den siste avgiften skal finansiere Mattilsynet, og er hjemlet i EØS avtalen. De samlede avsetninger til generiske formål har økt i takt med at eksportverdien fra havbruksnæringen har økt. FHL mener derfor at det må vurderes å kunne redusere eksportavgiften og FOU avgiften som en kompensasjon for innføring av ny arealavgift. I tillegg vil FHL be om at det foretas en nøye gjennomgang av alle brukerfinansierte gebyrer som næringen innbetaler. I dag betaler havbruksnæringen en rekke slike gebyrer, primært til Fiskeridirektoratet og Mattilsynet, men også til andre etater. FHL kan hvis utvalget ønsker det presentere omfanget av disse gebyrene.

FHL vil også be om at en eventuell arealavgift ses i sammenheng med konjunktorene i næringen. Vi frykter at det innføres en avgift som øker i gode år, uten at det foretas en tilsvarende reduksjon i år med negativt resultat. For en næring med syklisk inntjening vil dette være svært alvorlig.

Kommunal styring på innføring av avgift

Hvis en arealavgift blir innført så mener FHL at den enkelte kommune selv må avgjøre hvorvidt det er ønskelig med innføring av en eventuell arealavgift. Denne valgfriheten vil bidra til at enkelte kommuner vil foreta tilrettlegging ved at de ikke innkrever slik avgift.

Innretning på bruken av midlene

FHL har som en klar forutsetning at eventuell avgift innrettes slik at den føres tilbake til kystsamfunnene. En avgift som bidrar til ytterligere finansiering av statskassen er FHL sterke motstandere av.

FHL er negative til at eventuelle inntekter fra arealavgiften skal gå inn i den ordinære finansieringen av den kommunale driften. Dette vil bidra til at det er behovene innenfor andre sektorer som styreren eventuell innføring av arealavgift i de enkelte kommuner, ikke hvorvidt kommunen reelt sett mener at det er brukerkonflikter. I tillegg må vi forvente at havbruksnæringen ved en eventuell innføring av arealavgift reduserer omfanget av de gaver som i dag gis til de kystsamfunn som huser næringen. Vi kan dermed oppleve at små kystsamfunn får redusert økonomisk støtte fra næringen samtidig som avgiftsinntektene styres inn mot kommunesentra gjennom kommunebudsjettene. Eksempelvis drives det oppdrettsvirksomhet i små kystsamfunn i større bykommuner som Alta, Tromsø, Bodø, Namsos og Molde og Hagesund. Dermed vil vi kunne oppleve at penger flyttes fra steder som Langfjorden, Årøya, Simanes, Sommarøy, Oldervik, Skjærstad, Sandhornøya, Årnes, Ølenvika, Barøya, Seterneset, Grønnes og Røvær, og inn til store bysentra.

FHL vil derfor be utvalget vurdere eventuelt å innføre en modell for styring av midlene som er inspirert av modellen for bruk av RDA-midlene. En modell vil kunne være at det i de kommuner som innfører avgiften nedsettes egne fondsstyrer som styrer bruken av midlene, og at havbruksnæringen er sterkt representert i disse utvalgene sammen med representanter fra de lokalsamfunn som er berørt av havbruksnæringen. Svært mange kommune er såpass store geografisk at en annen modell vil kunne bidra til at midlene fra arealavgiften ikke kommer de enkelte lokalsamfunn til gode, men blir midler som stimulerer til utvikling i kommunens senter. FHL mener at dette sterkt vil avvike fra regjeringens intensjon bak avgiften.

Nye oppdrettsarter

Norge har over tid jobbet offensivt for å sikre utvikling av nye oppdrettsarter. Det er gjort et vesentlig arbeid både for å lykkes biologisk med produksjonen, og for å utvikle næringer som er økonomisk driververdige. Det er også tilrettelagt for levendefangst og oppfôring. Regjeringen har i sin ferskfiskstrategi pekt på at dette skal være et satsingsområde. FHL er bekymret for hvordan en eventuell arealavgift vil slå ut for bedrifter som driver med levendefangst og oppfôring, og produsenter av oppdrettstorsk, blåskjell og andre arter. Skjellnæringen er spesielt arealkrevende. I dag er disse næringene i startgroen, og vi har opplevd en positiv utvikling. Mulighetene for å utvikle nye næringer som over tid kan bli like robuste som laks- og ørretproduksjonen er altså i rekkevidde. Det er imidlertid klart for FHL at disse næringsaktørene ikke har økonomisk grunnlag for å betale inn ytterligere særavgifter, samtidig vil en avgift som ensidig pålegges laks- og ørretprodusentene medføre at kommunene får økonomiske incitamenter til ikke å legge ut areal til andre oppdrettsarter enn laks- og ørret.

Ad spørsmål 1. Hvordan bruker virksomheten eller representerte interesser kystsonen i dag, og hvordan antas bruke å utvikle seg?

Havbruksnæringens bruk av kystsonen har utviklet seg i takt med teknisk utvikling og i takt med bedret biologisk kunnskap. Utviklingen har gått i retning av at næringen bruker færre lokaliteter for sin produksjon, men at det stilles strengere krav til de områder hvor havbruksvirksomheten utøves.

Dagens teknologi gjør at produksjonen kan foregå i større merder, og at produksjonen således har blitt mer arealeffektiv. Samtidig lokaliseres bedriften til områder med større

gjennomstrømning, og oftere lengre ut enn tidligere. Dette har bl. a. positive miljøeffekter. Denne utviklingen forventes å bli forsterket i årene fremover.

Myndighetene har bidratt positivt til denne utviklingen ved at de har foretatt oppmykninger i flytteforskriften. Tidligere var det klare begrensninger for å styre produksjonen til enkeltkommuner, nå er dette myket opp slik at vi i større grad kan styre produksjonen dit hvor det er de beste forhold for produksjon. Den distriktspolitiske styringen er endret fra å stille krav til lokalisering av enkeltkonsesjoner ned på kommunenivå, til krav om lokalisering innenfor fylker/regioner. På denne måten kan driften av flere konsesjoner samles uten at det bryter med forskrifter som styrer at driften av konsesjon skal drives i kommune x etc. Justeringene som ble gjort i flytteforskriften har sterkt bidratt til å redusere havbruksnæringens behov for unødvendige lokaliteter.

I fremtiden tror FHL at vi vil oppleve flere oppdrettsarter med vesentlig produksjon. Torskeoppdrett har økt sterkt de siste årene, og vi vil anta at det om få år vil være en betydelig økning i denne produksjonen. Tilsvarende vil vi kunne oppleve økning i produksjon av andre arter og bruken av havbeite. Dette vil bidra til at vi får økt behov for mer nøyaktig kartlegging av hvilke arealer som er mest anvendelig for ulike arter og for ulike interesser. Vi vil også kunne få samlokalisering av flere arter for slik å få en effektiv anvendelse av sjøarealene.

Ad spørsmål 2. Er denne bruken knyttet til eiendomsrett og konsesjoner m.m?

Havbruksnæringen har ikke eiendomsrett til sjøarealene, men driver med basis i konsesjonsregulert drift. Drift av oppdrettsanlegg forutsetter at man har godkjent konsesjon for produksjon, og at man har godkjent lokalitet for hvor produksjonen skal foregå. I tillegg stilles det krav til driftsplan.

For laks- og ørretnæringen er det begrenset hvor mange konsesjoner som er utstedet, og det er myndighetene som styrer når det skal gjennomføres økning i produksjonen gjennom nye konsesjoner. For andre oppdrettsarter er det ikke slik begrensning på antallet konsesjoner. For all havbruksproduksjon stilles det kompetansekrav for drift av virksomheten som en del av konsesjonsvilkårene.

Lokaliteter godkjennes med bakgrunn i Oppdrettsloven, men godkjenning av lokaliteter vurderes med basis i en rekke sektorlover, slik at lokaliseringen tar hensyn til ferdsel, fiskeriene, andre brukerinteresser, miljøforhold, fiskehelse etc. I tillegg har kommunen gjennom Plan- og bygningsloven styringsrett over sine kystarealer både gjennom kommuneplanens arealdel, og som et ledd i lokalitetsbehandlingen.

Før endelig konsesjon og/eller lokalitet gies innhenter derfor Fiskeridirektoratet vurderinger fra en rekke sektormyndigheter, og også fra kommunen.

Dagens praksis med utstedelse av lokaliteter er problematisk på den måten at de ikke gir oppdretter god nok handlingsfrihet til å gjøre driftsmessige tilpasninger. Endring i teknologi som medfører nye merdanlegg, mindre justering av plassering etc. medfører at oppdretter må foreta ny saksbehandling. Dette påfører oppdretteren kostnader i form av en rekke gebyrer, og medfører i tillegg at saksbehandlingskapasiteten er sprengt. FHL vil derfor be om at Fiskeri- og kystdepartementet som et ledd i havbruksstrategien ser på alternativer ordninger for lokalitetsgodkjenning. En annen praksis for utstedelse av lokaliteter kan gjøres ved at oppdretter gies fire koordinater som angir et noe større areal som oppdretter kan drive sin virksomhet innenfor. Hvis disse koordinatene angir et areal som er tilstrekkelig vil det medføre sterkt redusert behov for behandling av lokalitetssøknader i både kommunen, statlige sektormyndigheter og i Fiskeridirektoratet.

Med dagens saksbehandling har det oppstått kapasitetsutfordringer som gjør at lokaliteter normalt ikke kan bli klarert innen anstendig saksbehandlingstid. Normal saksbehandlingstid er fra et år og i enkelttilfeller over flere år. FHL mener at en slik endring av lokalitetsavgivelsen vil være en naturlig tilpasning til innføring av eventuell betaling for bruk av kystsonen.

Ad spørsmål 3. Legger bruken beslag på andres tilgang til eller bruk av arealer i kystsonen, eventuelt på hvilken måte og i hvor stor grad?

Havbruksvirksomhet drives normalt på steder av landet hvor det er lite press på arealene, og hvor det er knapphet på næringsvirksomhet. Jfr vår innledende merknad om næringens ringvirkninger. Sett i denne sammenheng beslaglegger ikke næringen vesentlige arealer som hindrer andres tilgang eller bruk.

Der hvor selve anlegget lokaliseres vil det imidlertid være ferdselsrestriksjoner og fiskerestriksjoner i umiddelbar nærhet til anlegget. Fiskeforbudssonen er på 100 meter. Ferdeselsforbudet er på 20 meter. Bakgrunnen for dette er bl. a. for å unngå at slikt fiske eller slik ferdsel skal bidra til å stresse fisken, og for å unngå at det medfører ødeleggelse av not og anlegg med påfølgende økt fare for rømming fra oppdrettsanlegget. Ferdselsforbudet praktiseres ikke som et totalt forbud, men på en slik måte at oppdretter har kontroll med ferdsel i nærheten av anlegget. Det åpnes f. eks. for ferdsel for visning av anlegg, i forbindelse med turisme og i forbindelse med hytte- og lokalbefolkning ved behov, men da i former som gjør at oppdretter har kontroll, og på en slik måte at det ikke skal øke faren for rømming.

Ad spørsmål 4. Har bruken på miljøtilstanden lokalt/regionalt/nasjonalt, og har den virkning på andre kvaliteter ved kystsonen?

Generelt er ikke havbruksvirksomhet et varig inngripen i naturen. Når en lokalitet ikke lengre brukes for havbruksformål vil forøyninger etc fjernes, og området fremstå som uberørt. Havbruksvirksomhet skal drives innenfor regler som tar hensyn til miljømessige forhold, og fokuset på dette er styrket.

Som pekt på i forbindelse med vårt svar på spørsmål to, så er det en rekke sektorlover som styrer lokalitetstilgangen for havbruksnæringen. Fylkesmannens miljøvernsavdeling skal f. eks. både vurdere lokaliteten opp mot forurensningsloven og de krav som SFT stiller, og opp mot andre miljømessige forhold som styres via Direktoratet for Naturforvaltning. Fiskeridirektoratet skal også vurdere miljømessige forhold før det gies tilsagn om konsesjon eller lokalitet. Selve tildelingen av lokaliteter medfører derfor at miljøpåvirkningene er minimale.

Som et ledd i dette er det innført egne standarder for miljø, overvåking, matfiskanlegg (MOM). MOM-standardene bidrar at det skal gjøres forhåndsundersøkelser på lokaliteten før godkjenning gis, og stille krav om at det tas målinger av bunnforhold, strømforhold etc, for slik å klargjøre virksomhetens miljøpåvirkning. I enkelttilfeller kan forvaltningen stille krav om langt strengere undersøkelser. Selve ordningen medfører derfor at oppdrettsvirksomheten lokaliseres og drives slik at miljøpåvirkningen er minimal.

Ad spørsmål 5. Påvirkes virksomheten eller representerte interesser selv av hvordan andre gjør bruk av kystsonen?

Havbruksnæringen er avhengig av rene havområder. Bruk som medfører forurensning av kystsonen er således direkte i konflikt med havbruksnæringen. FHL har derfor inntatt en restriktiv holdning til olje- og gassutvinning, seismikkskyting etc. Tilsvarende vil havbruksnæringen være negativt utsatt ved andre former for utslipp, f. eks. avrenning

fra landbruket, utslipp av kjemikalier, radioaktive utslipp etc. FHL er derfor svært opptatt av alle utslipp i våre farvann, både de lokale, og de som er geografisk fjernere. F. eks. Sellafield, PCB utslipp, kvikksølvutslipp m.m.

Ad spørsmål 6. Opplevs det interessekonflikter om bruk av kystsonen, og er knapphet på kystareal et problem for videre utvikling av virksomheten eller representerte interesser?

Graden av interessekonflikter kan variere mellom ulike kommuner, og mellom ulike regioner. Hovedvekten av havbruksvirksomheten drives imidlertid i områder av landet med lite press på bruken av kystsonen. I den grad det har vært brukerkonflikter er vår erfaring at disse kan løses gjennom en viss fleksibilitet.

Det er ikke registrert mange brukerkonflikter fra lokalsamfunnene. De største konfliktene om havbruksnæringens tilgang til kysten har i størst grad vært knyttet til enkelte sektormyndigheters behov for arealbeslag eksempelvis gjennom en tidlig fase i kystverneplanleggingen i Troms og Nordland. I etterkant av at disse planene i større grad ble forankret mot lokale politiske prosesser så har brukerkonfliktene blitt redusert.

Havbruksnæringen har behov for areal, og den videre utviklingen av havbruksnæringen med en forventet økt produksjon av laks og ørret, og økning i oppdrett av andre arter medfører at vi forventer et økt behov for areal i årene fremover.

Ad spørsmål 10. Kan det begrunnes en særskilt betaling for bruk av areal i kystsonen, og vil i så fall en slik betaling kunne bidra til en bedre tilrettelegging av areal og reduksjon av mulige konflikter om bruk av arealet?

FHL ser i utgangspunktet ikke at avgiften er berettiget, og er som pekt på innledningsvis kritiske til forslaget. Hvis det skal begrunnes en særskilt betaling for bruk av areal så mener FHL at likhetsprinsippet må gjelde for enhver aktørs bruk av arealet. Det vil si at alle brukere av fellesareal på land og sjø må gis en lik arealavgift for det areal som nyttegjøres. Hvis avgiften rettes mot en bestemt næring eller en bestemt del av en næring så mener FHL at det ikke er en rimelig begrunnelse for innføring av avgiften.

Hvis det allikevel innføres en avgift så må det være under de klare forutsetninger som nevnt innledningsvis; ikke samlet økning av skatte- og avgiftstrykket, kommunal frihet om innføring av avgiften, likebehandling av ulike brukere av fellesareal, og styring over midlene som fører til at midlene ikke tappes fra kystsamfunn og over i ordinær kommunal drift.

En arealavgiften vil ikke redusere brukerkonflikter i seg selv. Avgiften vil om den ikke praktiseres likt for alle brukere av fellesareal kunne stimulere til at kommunene setter av større areal til en bestemt type bruk. Hvis avgiften f. eks. kun gjøres gjeldene for laks- og ørretproduksjon vil kommunene ha incitamentet til å avsette areal som rettets mot laks- og ørretproduksjon. Dermed vil bedrifter som driver produksjon på andre arter kunne oppleve redusert tilgang til areal. For utviklingen av nye oppdrettsarter vil dette være svært kritisk, og bidra til å svekke utviklingsmulighetene. Tilsvarende vil andre brukere av fellesareal få reduserte muligheter til å nyttegjøre seg av fellesarealene. Med dette som bakgrunn mener FHL at det bør være likhet for alle brukere av fellesareal når det gjelder en eventuell innføring av arealavgift.

Samtidig ser FHL at mange brukere ikke har det samme økonomiske grunnlaget for å betale avgift. Innenfor havbruksnæringen vil derfor f. eks. oppdrettere av nye arter få problemer med å kunne betale avgiften. For bedrifter innenfor f. eks. kveite eller torskoppdrett er kostnadene med å kommersialisere virksomheten allerede så stor at en

avgift for bruk av areal vil kunne svekke utviklingen, eventuelt medføre nedleggelse av virksomhet. Innføring av avgift vil således føre til problemer uavhengig av hvordan den innrettes.

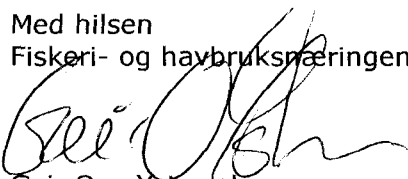
Arealavgiften vil stimulere de bedrifter som må betale for denne til å bruke minst mulig areal. Dette vil kunne medføre at vi får økte miljø- og sykdomsproblemer innenfor havbruksnæringen. Brakklegging av lokaliteter og avstand mellom lokaliteter har vært sentralt for å redusere sykdomsutbrudd i næringen, og for å sikre at smitte av eventuell sykdom begrenses. FHL ber utvalget ha et sterkt fokus på denne uheldige siden ved å innføre arealavgift.

Ad spørsmål 11. Er det andre virkemidler som på en bedre måte kan bidra til å løse eventuelle konflikter knyttet til disponering av areal i kystsonen

Den mest egnede metoden for avklaring av brukerkonflikter er gjennom arealplanlegging i kystsonen, og gjennom en systematisk kartlegging av kystsonens egnethet for ulike formål. Gjennom slike prosesser avdekkes eventuelle brukerkonflikter i forkant, og det vil være mulig å sikre løsninger som ulike parter finner hensiktsmessig.

Ettersom næringsvirksomhet, også havbruksnæringen i økende grad drives regionalt, er det viktig å sikre virkemidler som gjør at bruken av sjøarealene kan gjøres på tvers av kommunegrensene. For næringsvirksomhet i sjøen vil planlegging av hele fjorder etc. være mer hensiktsmessig en ren planlegging innenfor en kommune. Regionale myndigheter må derfor ha styringsverktøy som sikrer at kommuneplanleggingen i større grad samordnes regionalt. I tillegg er det et potensial for at økt fokus på bruk og vern i verneområder vil redusere eventuelle konflikter

Med hilsen
Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening

Geir Ove Ystmark

Geir Andreassen
Adm Dir